

Poslední etapa je v cíli

Inspirovat se od sousedů v Německu v této souvislosti nechalo české občanské sdružení Liga ekologických iniciativ, které 1. ledna 2004 odstartovalo Solární ligu obcí České republiky. Německá solární bundesliga na jaře 2001 registrovala šest obcí, v listopadu 2003 už to bylo více než 560 sídel a 240 obecních či městských částí. Mistr solární bundesligy Schalkham zvítězil výsledkem 1,2 m² plochy solárních kolektorů na jednoho obyvatele. Tamní radnice už několik let nakupuje ve velkém se slevou solární kolekto-ry a pak je bez zisku prodává dál občanům.

Český přístup k evropské Naturě

Jednou z mnoha cest, jak udržovat globální i místní podmínky v lepší rovnováze, je ochrana přirozených ekosystémů, jako jsou lesy, mokřady, pobřežní mořské vody a další. Poskytují pro ekonomiku základnu, bez jejíhož zdravého fungování je hospodářství bito. Příkladem je ohrožený turistický průmysl v rakouských Alpách, poškození úrody, vysoké výplaty pojištěn v důsledku povodní či tornád v různých částech světa. Méně zřetelná jsou dobra, která nám poskytuje například nezastavěná půda tím, že přirozenými pochody odbourává znečištění ze vzduchu, vod nebo přímo odložené odpady, pokud není překročena kapacita přirozených schopností půdy. K udržování těchto ekosystémových služeb v dobré kondici výrazně pomáhá moderně pojatá ochrana přírody. Proto patří mezi čtyři priority současné evropské environmentální politiky ochrana přírodního prostředí, volně žijících zvířat a planě rostoucích rostlin. Evropská unie se rozhodla chránit přirozené ekosystémy a bohatství přírody ve světě unikátním přístupem. Vytváří síť chráněných území s názvem Natura 2000 (www.natura2000.cz). »Natura 2000 je poprvé v historii ochrany přírody vytvářena jako ucelená soustava v měřítku jednoho světadílu, podle společných principů a kritérií s cílem zachování biodiverzity,« shrnuje Vlastimil Karlík z nevládní organizace Arnica. Poslanec Parlamentu ČR František Pelc ji dokonce vidí jako předobraz budoucího globálního systému: »Budeme-li to myslet vážně s ochranou přírodního prostředí a životadárných funkcí přirozených ekosystémů, na kterých jsme bytostně závislí, budeme muset Naturu 2000 nejen zdokonalit, ale budeme muset na celém světě napříč jednotlivými biomy a biogeografickými oblastmi vytvořit promyšlenou a dostatečně rozsáhlou a reprezentativní soustavu celoplanetárně významných chráněných území nazvanou třeba Global 2000.«

Návrh na budování soustavy Natura 2000 jednomyslně schválilo v roce 1992 tehdejších 12 členských států EU. Cílem je zachovat dosud prudce chudnou biologickou rozmanitost prostřednictvím ochrany vybraných druhů rostlin, živočichů a přírodních stanovišť. »Základním požadavkem směrnic je povinnost vymezit území Natura 2000 bez ohledu na jakékoliv politické a ekonomické zájmy,« upozorňuje biolog a politik Mojmír Vlašín. Český parlament na podzim 2003 odmítl zákon o zavedení Natury 2000. Byla to reakce na obavy z omezení majitelů zemědělských či lesnických pozemků ve vybraných územích. Natura 2000 však víc než dosavadní obhospodařování ovlivní investiční záměry. Jakýkoli projekt, který by mohl poškodit lokality Natury 2000, bude muset projít speciálním přísným posouzením vlivů, a to na účet investora. V případě, že by alternativní řešení mělo menší nebo žádný dopad, původní investiční záměr nesmí být povolen. Nebudou-li se tato pravidla dodržovat, může přijít Česká republika o stamiliony eur. »Žádosti o finanční podporu z kohezního, strukturálních a některých dalších fondů EU musí obsahovat závazné potvrzení, že projekt nebude mít negativní vliv na lokality soustavy Natura 2000,« upozorňuje MŽP ČR. Taková hrozba přinutila instituce jednat. Vláda připravila pragmaticky pozměněný návrh zákona, který zavádí Naturu 2000, k urychlenému přijetí. Sankce za nepříjetí a nedodržování evropských pravidel mohou totiž vyústit v projednávání u Evropského soudního dvora a v pokuty až 50 000 eur za den. Česká republika přitom není jediná, kdo má s Naturou 2000 potíže. V nějaké podobě je mají téměř všechny dosavadní členské státy. Například francouzský seznam navržených lokalit byl shledán nedostatečným, a to i přes povinný a odborně podložený přístup; způsobil to politický zásah do odborného procesu (www.curia.eu.int).

Perspektivní stránku rozvoje zdůrazňuje hlavní koordinátor Natury 2000 z AOPK ČR František Pojer takto: »Velmi důležité je pozitivně motivovat vlastníka k péči o území. V dlouhodobějším výhledu by to mě-